

V ginnasio

1. Plutarco, *Vita di Aristide*, 22

Dopo la battaglia di Platea Aristide si preoccupa di rafforzare la democrazia in Atene e si oppone a un piano di Temistocle

Ἐπεὶ δ' ἀναχωρήσαντας εἰς τὸ ἄστυ τοὺς Ἀθηναίους ὁ Ἀριστείδης ἑώρα ζητοῦντας τὴν δημοκρατίαν ἀπολαβεῖν, γράφει ψήφισμα κοινὴν εἶναι τὴν πολιτείαν καὶ τοὺς ἄρχοντας ἐξ Ἀθηναίων πάντων αἰρεῖσθαι. Θεμιστοκλέους δὲ πρὸς τὸν δῆμον εἰπόντος, ὡς ἔχει τι βούλευμα καὶ γνώμην ἀπόρρητον, ὠφέλιμον δὲ τῇ πόλει καὶ σωτήριον, ἐκέλευσαν Ἀριστείδην μόνον ἀκοῦσαι καὶ συνδοκιμάσαι. Φράσαντος δὲ τῷ Ἀριστείδῃ τοῦ Θεμιστοκλέους, ὡς διανοεῖται τὸν ναύσταθμον ἐμπρῆσαι τῶν Ἑλλήνων, οὕτω γὰρ ἔσσεσθαι μεγίστους καὶ κυρίους ἀπάντων τοὺς Ἀθηναίους, παρελθὼν εἰς τὸν δῆμον ὁ Ἀριστείδης ἔφη τῆς πράξεως, ἣν Θεμιστοκλῆς πράττειν διανοεῖται, μήτε λυσιτελεστέραν ἄλλην μήτ' ἀδικωτέραν εἶναι. Ταῦτ' ἀκούσαντες οἱ Ἀθηναῖοι παύσασθαι τὸν Θεμιστοκλέα προσέταξαν. Οὕτω μὲν ὁ δῆμος ἦν φιλοδίκαιος, οὕτω δὲ τῷ δήμῳ πιστὸς ὁ ἀνὴρ καὶ βέβαιος.

Domande:

1. ἀναχωρήσαντας: scrivi il participio presente del medesimo verbo, nello stesso caso, genere e numero.
2. ἄστυ: sapresti indicare quale diverso significato ha questo vocabolo rispetto a πόλις?
3. ἑώρα: quale particolarità osserviamo in questa forma verbale?
4. γράφει: di questo verbo coniuga il congiuntivo presente medio-passivo.
5. πάντων: declina quest'aggettivo al singolare in tutti e tre i generi.
6. Del verbo εἰμί coniuga l'ottativo presente.
7. παρελθὼν: scrivi il corrispondente participio presente.
8. Spiega la differenza di significato intercorrente fra un participio presente e un participio aoristo.
9. Scrivi uno o più vocaboli italiani derivanti dalla radice di πράττω.
10. Sapresti dire qualcosa di Aristide e di Temistocle?

I liceo

2. Lisia, *Contro Diogitone* 4-5

Antefatti del processo: i rapporti tra Diodoto e Diogitone

Ἄδελφοὶ ἦσαν, ὧ ἄνδρες δικασταί, Διόδotos καὶ Διογεΐτων ὁμοπάτριοι καὶ ὁμομήτριοι, καὶ τὴν μὲν ἀφανῆ οὐσίαν ἐνείμαντο, τῆς δὲ φανεράς ἐκοινώνουν. Ἐργασαμένου δὲ Διοδότου κατ' ἐμπορίαν πολλὰ χρήματα πείθει αὐτὸν Διογεΐτων λαβεῖν τὴν ἑαυτοῦ θυγατέρα, ἥπερ ἦν αὐτῷ μόνη· καὶ γίνονται αὐτῷ ἱεῖ δύο καὶ θυγάτηρ. Χρόνῳ δὲ ὕστερον καταλεγείς Διόδotos τῶν ὀπλιτῶν, καλέσας τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα, ἀδελφιδὴν οὔσαν, καὶ τὸν ἐκείνης μὲν πατέρα, αὐτοῦ δὲ κηδεστὴν καὶ ἀδελφόν, πάππον δὲ τῶν παιδίων καὶ θεῖον, ἡγούμενος διὰ ταύτας τὰς ἀναγκαιότητας οὐδενὶ μᾶλλον προσήκειν δικαίῳ περὶ τοὺς αὐτοῦ παῖδας γενέσθαι, διαθήκην αὐτῷ δίδωσι καὶ πέντε τάλαντα ἀργυρίου παρακαταθήκην. Ἐπέσκηψε δέ, ἐάν τι πάθῃ, τάλαντον μὲν ἐπιδοῦναι τῇ γυναικὶ καὶ τὰ ἐν τῷ δωματίῳ δοῦναι, τάλαντον δὲ τῇ θυγατρὶ· κατέλιπε δὲ καὶ εἴκοσι μνᾶς τῆς γυναικὶ καὶ τριάκοντα στατήρας Κυζικηνοῦς. Ταῦτα δὲ πράξας καὶ οἶκοι ἀντίγραφα καταλιπὼν ὄχετο στρατευσόμενος μετὰ Θρασύλλου.

II e III liceo

Prosa

2 . Tucidide 6, 19, 2- 20, 1-2, 21,1

Nicia, contrario alla spedizione ateniese in Sicilia, traccia un quadro piuttosto fosco delle ingenti forze nemiche e della necessità di grandi stanziamenti economici e militari da parte di Atene.

Καὶ ὁ Νικίας γνοὺς ὅτι ἀπὸ μὲν τῶν αὐτῶν λόγων οὐκ ἂν ἔτι ἀποτρέψει, παρασκευῆς δὲ πλήθει, εἰ πολλὴν ἐπιτάξει, τάχ' ἂν μεταστήσειεν αὐτοὺς, παρελθὼν αὐτοῖς αὖθις ἔλεγε τοιάδε. «Ἐπειδὴ πάντως ὁρῶ ἡμᾶς, ὧ Ἀθηναῖοι, ὠρμημένους στρατεύειν, ἐπὶ τῷ παρόντι ἃ γινώσκω σημανῶ. Ἐπὶ γὰρ πόλεις, ὡς ἐγὼ ἀκοῆ αἰσθάνομαι, μέλλομεν ἰέναι μεγάλας καὶ οὐθ' ὑπηκόους ἀλλήλων οὔτε δεομένας μεταβολῆς, ἢ ἂν ἐκ βιαίου τις δουλείας ἄσμενος ἐς ῥάω μετάστασιν χωροίη, οὐδ' ἂν τὴν ἀρχὴν τὴν ἡμετέραν εἰκότως ἀντ' ἐλευθερίας προσδεξαμένας, τό τε πλῆθος ὡς ἐν μιᾷ ἰήσῃ πολλὰς τὰς Ἑλληνίδας. Πλὴν γὰρ Νάξου καὶ Κατάιης, ἃς ἐλπίζω ἡμῖν κατὰ τὸ Λεοντίων ξυγγενὲς προσέσεσθαι, ἄλλαι εἰσὶν ἑπτὰ, καὶ παρεσκευασμέναί τοῖς πᾶσιν ὁμοιοτρόπως μάλιστα τῇ ἡμετέρᾳ δυνάμει, καὶ οὐχ ἥκιστα ἐπὶ ἃς μᾶλλον πλέομεν, Σελινοῦς καὶ Συράκουσαι. Ὡς δὲ μάλιστα ἡμῶν προύχουσιν, ἵππους τε πολλοὺς κέκτηνται καὶ σίτῳ οἰκείῳ καὶ οὐκ ἐπακτῷ χρῶνται. Πρὸς οὖν τοιαύτην δυνάμιν οὐ ναυτικῆς καὶ φαύλου στρατιᾶς μόνον δεῖ, ἀλλὰ καὶ πεζὸν πολὺν ξυμπλεῖν, εἴπερ βουλόμεθα ἄξιον τῆς διανοίας δρᾶν καὶ μὴ ὑπὸ ἰππέων πολλῶν εἴργεσθαι τῆς γῆς».

II e III liceo

Poesia

2. Euripide, *Ione* 1553-1575

Atena svela a Ione e a Creusa le azioni e il volere di Apollo

Atena:

μή φεύγετ'· οὐ γὰρ πολεμίαν με φεύγετε,
ἀλλ' ἔν τ' Ἀθήναις κἀνθάδ' οὔσαν εὐμενῆ.
Ἐπώνυμος δὲ σῆς ἀφικόμην χθονός·
Παλλὰς, δρόμῳ σπεύσασ' Ἀπόλλωνος πάρα,
ὅς ἐς μὲν ὄψιν σφῶν μολεῖν οἶκ ἡξίου,
μή τῶν πάροιθε μέμψις ἐς μέσον μόλη,
ἡμᾶς δὲ πέμπει τοὺς λόγους ὑμῖν φράσαι·
ὡς ἦδε τίκτει σ' ἐξ Ἀπόλλωνος πατρός,
δίδωσι δ' οἷς ἔδωκεν, οὐ φύσασί σε,
ἀλλ' ὡς κομίζῃ οἶκον εὐγενέστατον.
Ἔμελλε δ' αὐτὰ διασιωπήσας ἀναξ
ἐν ταῖς Ἀθήναις γνωριεῖν ταύτην τε σῆν,
σέ θ' ὡς πέφυκας τῆσδε καὶ Φοίβου πατρός·
ἐπεὶ δ' ἀνέωχθη πρᾶγμα μηνυθέν τόδε,
θανεῖν σε δείσας μητρός ἐκ βουλευμάτων
καὶ τῆνδε πρὸς σοῦ, μηχαναῖς ἐρρύσατο.
Ἄλλ' ὡς περαίνω πρᾶγμα, καὶ χρησμοὺς θεοῦ,
ἐφ' οἷσιν ἔζευξ' ἄρματ', εἰσακούσατον.
Λαβοῦσα τόνδε παῖδα Κεκροπίαν χθόνα
χώρει, Κρέουσα, κᾶς θρόνους τυραννικοὺς
ἴδρυσον, ἐκ γὰρ τῶν Ἐρεχθέως γεγῶς
δίκαιος ἄρχειν τῆς γ' ἐμῆς ὄδε χθονός,
ἔσται τ' ἀν' Ἑλλάδ' εὐκλεῆς.

L'azione corruttrice del prefetto del pretorio trasforma il giovane Commodo in un pessimo imperatore.

Χρόνου μὲν οὖν τινὸς ὀλίγων ἐτῶν τιμὴν πᾶσαν ἀπένεμε¹ τοῖς πατρώοις φίλοις, πάντα τε ἔπραττεν ἐκείνοις συμβούλοις χρώμενος. Ἐπεὶ δὲ τὴν πρόνοιαν ἐνεχείρισε τῆς ἀρχῆς ἑαυτῷ, ἐπιστήσας τοῖς στρατοπέδοις Περέννιον, ἄνδρα τὸ μὲν γένος Ἰταλιώτην, στρατιωτικὸν δ' εἶναι δοκοῦντα (διὸ καὶ μάλιστα αὐτὸν ἔπαρχον ἐποίησε τῶν στρατοπέδων), τῇ τοῦ μειρακίου ἀποχρώμενος ἡλικίᾳ ἐκείνος εἴασεν αὐτὸν τρυφαῖς σχολάζοντα καὶ κραιπάλαις, τῆς φροντίδος τῶν βασιλείων καμάτων ἀπήγεγν αὐτόν, πᾶσαν δὲ τὴν διοίκησιν τῆς ἀρχῆς αὐτὸς ἀνεδέξατο πλούτου τε ἀκρατήτῳ ἐπιθυμίᾳ καὶ τῶν μὲν προσκτωμένων ἀεὶ καταφρονήσει, τῶν δ' οὐπω παρόντων ἀπλήστῳ ἀντιποιήσει. τοὺς τε πατρώους φίλους πρῶτος διαβάλλειν ἤρξατο, καὶ ὅσοι πλούσιοί τε ἦσαν καὶ εὐγενεῖς, τούτους ἐς ὑποψίαν ἄγων τὸ μειράκιον ἐφόβει, ὡς ἂν αὐτοὺς διαχρησάμενος ἀφορμὴν αὐτῷ παράσχοι καὶ ἐξουσίαν ἀρπάζειν τὰ ἐκείνων κτήματα.

Erodiano

¹ Il soggetto è Commodo

QUESITI PER LA PROVA GINNASIALE

1. Declina al plurale, nei tre generi, πᾶς, πᾶσα, πᾶν.
2. Del verbo ἀπονέμω coniuga l'ottativo presente medio.
3. Spiega in poche parole la differenza tra l'imperfetto e l'aoristo per quanto riguarda l'aspetto dell'azione.
4. Del verbo ἐγχειρίζω coniuga l'indicativo aoristo attivo.
5. Del verbo ἐφίστημι forma l'infinito presente attivo e medio-passivo.
6. Del verbo δοκέω coniuga il congiuntivo presente attivo.
7. Traduci in italiano (se vuoi, anche in latino): αὐτός, ὁ αὐτός, αὐτόν, αὐτόν.
8. Che cosa sapresti dire dell'imperatore Commodo e dei suoi tempi?

Ι Liceo

Onesicrito, inviato da Alessandro, a colloquio con i Gimnosofisti

Ὀνησίκριτος δὲ πεμφθῆναι φησιν αὐτὸς διαλεξόμενος τοῖς σοφισταῖς τούτοις· ἀκούειν γάρ τὸν Ἀλέξανδρον ὡς γυμνοὶ διατελοῦεν καὶ καρτερίας ἐπιμελοῖντο οἱ ἄνθρωποι ἐν τιμῇ τε ἄγοντο πλείστη. Διαλεχθῆναι δ' ἐνὶ τούτων Καλάνῳ, ὃν καὶ συνακολουθήσαι τῷ βασιλεῖ μέχρι Περσίδος καὶ ἀποθανεῖν τῷ πατρίῳ νόμῳ τεθέντα ἐπὶ πυρκαϊάν· τότε δ' ἐπὶ λίθων τυχεῖν κείμενον. Προσιῶν οὖν καὶ προσαγορεύσας εἰπεῖν ἔφη, διότι πεμφθείη παρὰ τοῦ βασιλέως ἀκροασόμενος τῆς σοφίας αὐτῶν καὶ ἀπαγγελῶν πρὸς αὐτόν· εἰ οὖν μηδεὶς εἶη φθόνος, ἕτοιμος εἶη μετασχεῖν τῆς ἀκροάσεως. Ἰδόντα δ' ἐκείνον χλαμύδα καὶ καυσίαν φοροῦντα καὶ κρηπίδα, καταγελάσαντα «τὸ παλαιόν» φάναι «πάντ' ἦν ἀλφίτων καὶ ἀλεύρων πλήρη καθάπερ νῦν κόνεως· καὶ κρῆναι δ' ἔρρεον αἱ μὲν ὕδατος γάλακτος δ' ἄλλαι καὶ ὁμοίως μέλιτος, αἱ δ' οἴνου τινὲς δ' ἐλαίου· ὑπὸ πλησμονῆς δ' οἱ ἄνθρωποι καὶ τρυφῆς εἰς ὕβριν ἐξέπεσον. Ζεὺς δὲ μισήσας τὴν κατάστασιν ἠφάνισε πάντα καὶ διὰ πόνου τὸν βίον ἀπέδειξε· σωφροσύνης δὲ καὶ τῆς ἄλλης ἀρετῆς παρελθούσης εἰς μέσον πάλιν εὐπορία τῶν ἀγαθῶν ὑπῆρξεν· ἐγγὺς δ' ἐστὶν ἤδη νυνὶ κόρου καὶ ὕβρεως τὸ πρᾶγμα, κινδυνεύει τε ἀφανισμὸς τῶν ὄντων γενέσθαι».

(Strabone)

Π e III Liceo

a) brano in prosa

Isocrate rivolge i suoi insegnamenti a Demonico, figlio dell'amico Ipponico

Ἐν πολλοῖς μὲν, ὦ Δημόνικε, πολὺ διεστῶσας εὐρήσομεν τὰς τε τῶν σπουδαίων γνώμας καὶ τὰς τῶν φαύλων διανοίας, πολὺ δὲ μεγίστην διαφορὰν εἰλήφασιν ἐν ταῖς πρὸς ἀλλήλους συνηθείαις· οἱ μὲν γὰρ τοὺς φίλους παρόντας μόνον τιμῶσιν, οἱ δὲ καὶ μακρὰν ἀπόντας ἀγαπῶσιν, καὶ τὰς μὲν τῶν φαύλων συνηθείας ὀλίγος χρόνος διέλυσε, τὰς δὲ τῶν σπουδαίων φιλίας οὐδ' ἂν ὁ πᾶς αἰὼν ἐξαλείψειεν. Ἠγούμενος οὖν πρέπει τοὺς δόξης ὀρεγομένους καὶ παιδείας ἀντιποιοιμένους τῶν σπουδαίων ἀλλὰ μὴ τῶν φαύλων εἶναι μιμητὰς, ἀπέσταλκά σοι τόνδε τὸν λόγον δῶρον, τεκμήριον μὲν τῆς πρὸς ὑμᾶς εὐνοίας, σημεῖον δὲ τῆς πρὸς Ἰππόνικον συνηθείας· πρέπει γὰρ τοὺς παῖδας ὥσπερ τῆς οὐσίας οὕτω καὶ τῆς φιλίας τῆς πατρικῆς κληρονομεῖν.

Ὅρῳ δὲ καὶ τὴν τύχην ἡμῖν συλλαμβάνουσιν καὶ τὸν παρόντα καιρὸν συναγωνιζόμενον· σὺ μὲν γὰρ παιδείας ἐπιθυμεῖς, ἐγὼ δὲ παιδεύειν ἄλλους ἐπιχειρῶ, καὶ σοὶ μὲν ἀκμὴ φιλοσοφεῖν, ἐγὼ δὲ τοὺς φιλοσοφοῦντας ἐπανορθῶ.

Isocrate

b) brano in poesia

Edipo, nelle *Fenicie*, narra le proprie sventure

ὦ μοῖρ', ἀπ' ἀρχῆς ὥς μ' ἔφυσας ἄθλιον
καὶ τλήμον', εἴ τις ἄλλος ἀνθρώπων ἔφυ·
δὲν καὶ πρὶν ἐς φῶς μητρὸς ἐκ γονῆς μολεῖν
ἄγονον Ἀπόλλων Λαίῳ μ' ἐθέσπισεν
φονέα γενέσθαι πατρός· ὦ τάλας ἐγώ.
ἐπεὶ δ' ἐγενόμην, αὖθις ὁ σπείρας πατήρ
κτείνει με νομίσας πολέμιον πεφυκέναι·
χρῆν γὰρ θανεῖν νιν ἐξ ἐμοῦ· πέμπει δέ με
μαστὸν ποθοῦντα θηρσὶν ἄθλιον βορὰν·
οὐ σωζόμεσθα· Ταρτάρου γὰρ ὄφελεν
ἐλθεῖν Κιθαιρῶν εἰς ἄβυσσα χάσματα,
δαίμων ἔδωκε Πόλυβον ἀμφὶ δεσπότην.
κτανῶν δ' ἐμαυτοῦ πατέρ' ὁ δυσδαίμων ἐγώ
ἐς μητρὸς ἦλθον τῆς τάλαιπώρου λέχος
παῖδάς τ' ἀδελφοὺς ἔτεκον, οὓς ἀπώλεσα,
ἀρὰς παραλαβὼν Λαίου καὶ παισὶ δούς.
οὐ γὰρ τοσοῦτον ἀσύνητος πέφυκ' ἐγώ
ὥστ' εἰς ἔμ' ὄμματ' ἔς τ' ἐμῶν παίδων βίον
ἀνευ θεῶν του ταῦτ' ἐμηχανησάμην.
εἶέν· τί δράσω δῆθ' ὁ δυσδαίμων ἐγώ;
τίς ἡγεμών μοι ποδὸς ὀμαρτήσει τυφλοῦ;

Euripide

Plutarco, *Consigli politici* 800E-801B

Il tribuno della plebe Livio Druso desidera che Roma conosca anche il suo comportamento privato

Εἰκότως οὖν Λιούιος Δροῦσος ὁ δημαγωγὸς εὐδοκίμησεν ὅτι, τῆς οἰκίας αὐτοῦ πολλὰ μέρη κάτοπτα τοῖς γειτιῶσιν ἐχούσης καὶ τῶν τεχνιτῶν τινος ὑπισχνουμένου ταῦτ' ἀποστρέψειν καὶ μεταθήσειν ἀπὸ πέντε μόνων ταλάντων, "δέκα," ἔφη, "λαβὼν ὅλην μου ποίησον καταφανῆ τὴν οἰκίαν, ἵνα πάντες ὀρώσιν οἱ πολῖται πῶς διαιτῶμαι." καὶ γὰρ ἦν ἀνὴρ σῶφρων καὶ κόσμιος. Ἴσως δὲ ταύτης οὐδὲν ἔδει τῆς καταφανείας αὐτῷ· διορῶσι γὰρ οἱ πολλοὶ καὶ τὰ πάνυ βαθέως περιαμπέχεσθαι δοκοῦντα τῶν πολιτευομένων ἦθη καὶ βουλευματα καὶ πράξεις καὶ βίους, οὐχ ἦττον ἀπὸ τῶν ἰδίων ἢ τῶν δημοσίων ἐπιτηδευμάτων τὸν μὲν φιλοῦντες καὶ θαυμάζοντες τὸν δὲ δυσχεραίνοντες καὶ καταφρονοῦντες. Τί οὖν δῆ; οὐχὶ καὶ τοῖς ἀσελγῶς καὶ τεθρυμμένως ζῶσιν αἱ πόλεις χρῶνται; καὶ γὰρ αἱ κιττῶσαι λίθους καὶ οἱ ναυτιῶντες ἄλμυρίδας καὶ τὰ τοιαῦτα βρώματα διώκουσι πολλάκις, εἴτ' ὀλίγον ὕστερον ἐξέπτυσαν καὶ ἀπεστράφησαν· οὕτω καὶ οἱ δῆμοι διὰ τρυφὴν καὶ ὕβριν ἢ βελτιόνων ἀπορία δημαγωγῶν χρῶνται τοῖς ἐπιτυχοῦσι βδελυττόμενοι καὶ καταφρονοῦντες, εἴτα χαίρουσι τοιούτων εἰς αὐτοὺς λεγομένων

Omero, *Odissea* 10, 325-344
Circe e Odisseo a confronto

"τίς πόθεν εἰς ἀνδρῶν; πόθι τοι πόλις ἠδὲ τοκῆς;
θαῦμά μ' ἔχει, ὡς οὐ τι πίων τάδε φάρμακ' ἐθέλχθης.
οὐδὲ γὰρ οὐδέ τις ἄλλος ἀνὴρ τάδε φάρμακ' ἀνέτλη,
ὅς κε πῖη καὶ πρῶτον ἀμείψεται ἔρκος ὀδόντων·
σοὶ δέ τις ἐν στήθεσσι ἀκήλητος νόος ἐστίν.
ἦ σύ γ' Ὀδυσσεύς ἐσσι πολύτροπος, ὃν τέ μοι αἰεὶ
φάσκεν ἐλεύσεσθαι χρυσόρραπις Ἀργεῖφόντης,
ἐκ Τροίης ἀνιόντα θοῆ σὺν νηϊ μελαίνῃ.
ἀλλ' ἄγε δὴ κολεῶ μὲν ἄορ θεο, νῶϊ δ' ἔπειτα
εὐνῆς ἡμετέρης ἐπιβήμεν, ὄφρα μιγέντε
εὐνῆ καὶ φιλότητι πεποίθομεν ἀλλήλοισιν.
ὡς ἔφατ', αὐτὰρ ἐγὼ μιν ἀμειβόμενος προσέειπον·
ὦ Κίρκη, πῶς γάρ με κέλη σοὶ ἥπιον εἶναι,
ἦ μοι σῦς μὲν ἔθηκας ἐνὶ μεγάροισιν ἐταίρους,
αὐτὸν δ' ἐνθάδ' ἔχουσα δολοφροῖέουσα κελεύεις
εἰς θάλαμόν τ' ἰέναι καὶ σῆς ἐπιβήμεναι εὐνῆς,
ὄφρα με γυμνωθέντα κακὸν καὶ ἀνήνορα θήης.
οὐδ' ἂν ἐγὼ γ' ἐθέλοιμι τεῆς ἐπιβήμεναι εὐνῆς,
εἰ μή μοι τλαίης γε, θεά, μέγαν ὄρκον ὀμόσσαι,
μή τί μοι αὐτῷ πῆμα κακὸν βουλευσέμεν ἄλλο.'

Tradurre il seguente passo di Polieno

Ἐπαμεινώνδας μὲν ἐπεχείρησε νυκτὸς καταλαβέσθαι τὴν Λακεδαιμονίων πόλιν ἐρήμην οὖσαν πολιτῶν. Ἀγησίλαος τὴν ἐπίθεσιν παρὰ αὐτομόλων μαθὼν, συντόνως δραμὼν μετὰ τῆς αὐτοῦ δυνάμεως, εἴσω τῆς πόλεως ἀνέμενε τοὺς Θηβαίους· οἱ δὲ προσπεσόντες ἐξωθούντο μετὰ βίας ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων. ἐπειδὴ δὲ ἐν ἰσχυρῷ κινδύνῳ ἐμπεσόντες ἀπέβαλον πολλοὶ τὰς ἀσπίδας, Ἐπαμεινώνδας ταῦτα ἰδὼν οὐ βουλόμενος ἐλέγχεσθαι τοὺς ῥιψάσπιδας ἐκήρυξε ἡμεῖς τῶν ὀπλιτῶν αὐτὸς φερέτω τὴν ἀσπίδα, ἀλλὰ διδότη τῶν ὑπασπισταῖς ἢ τοῖς ἄλλοις ἀκολουθοῖς· αὐτοὶ δὲ μόνα τὰ δόρατα καὶ τὰ ἐγχειρίδια ἔχοντες τῷ ἡγεμόνι ἔπεσθε. οὕτως ἄρα τὸ πλῆθος ἔλαθον οἱ τὰ ὄπλα ἀποβαλόντες

Eeguire i seguenti esercizi

- A) Ricopiare tutti i participi del brano analizzando tempo, diatesi, caso, genere, numero
- B) Ricopiare tutte le forme verbali distinguendole in base al tempo (presente, imperfetto, futuro, aoristo)
- C) Ricopiare tutte le forme verbali distinguendole in base al modo
- D) Distinguere gli aoristi secondo la morfologia (aoristi primi o deboli, secondi o forti, terzi o atematici)
- E) ἐπεχείρησε è forma composta: riconoscere gli elementi lessicali da cui è costituita (fare cioè l'etimologia del verbo)
- F) conosci Epaminonda, il protagonista del racconto? A quali episodi storico-politici lo colleghi?
- G) hai incontrato la forma verbale προσπεσόντες: trasferiscila nello stesso modo, diatesi, persona, genere e numero al tempo presente.